

H- Türkiye'de Din veya İnanç Özgürlüğü İzleme Raporu'nda hangi tespitler yer aldı?

Norveç Helsinki Komitesi ve İnanç Özgürlüğü Girişimi tarafından hazırlanan "Türkiye'de Din veya İnanç Özgürlüğü İzleme Raporu" yayımlandı. Raporda, Türkiye'ye din ve vicdan özgürlüğü konularında uluslararası insan hakları standartları ile uyumlu olmayan noktalarda bazı tavsiyelerde bulunuldu. Tavsiyelerden birisi de "nüfus kayıtlarındaki din hanesinin kaldırılması" oldu.

20 Nisan 2022 tarihli haber: [Türkiye'de Din veya İnanç Özgürlüğü İzleme Raporu'nda hangi tespitler yer aldı? - BBC News Türkçe](#)

Raporda, kişilerin din ve inançlarını kendi tercih ettikleri şekilde ifade etmelerinin sağlanmasını istendi.

Çipli nüfus cüzdanlarında din hanesinin bulunduğu belirtilen raporda, "Kişi bu haneyi 'tercihine göre' din veya inancını yazdırabileceği gibi boş bırakmayı da seçebilir. Bu bilgileri yalnızca yetkili kamu görevlileri görebiliyor. Ancak söz konusu kamu görevlilerinin İslamiyet dışında bir dinin yazılı olduğunu veya din hanesinin boş bırakılmış olduğunu görebilmesi din veya inanca dayalı ayrımcılık riski yaratıyor" dendi.

Din ve inanç özgürlüğü alanında çalışmalar yapan ve raporu kaleme alan Doktor Mine Yıldırım, Türkiye'de din veya inanç özgürlüğü alanında uzun süredir varlığını sürdüren meselelerin hala çözümlenmeyi beklediğini söyledi.

Yıldırım, bu sorunların çözümü için yürütme, yasama ve yargı organlarının çok yönlü çabalaması gerektiğini belirtti.

'MEB ayrımcılık içermeyen muafiyet uygulaması için adım atmalı'

Dini eğitim alanında da bazı tavsiyelerin yer aldığı raporda, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden muaf tutulmak isteyen öğrenciler hakkında Milli Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) ayrımcılık içermeyen bir muafiyet uygulaması için ivedilikle adım atması talep edildi.

Raporda ayrıca Diyanet İşleri Başkanlığı'ndan Müslüman kadınların camilere eşit erişiminin güvence altına alınması da talep edildi. Cemevlerinin, Protestan kiliselerinin ve Yehova Şahitleri ibadet salonlarının ibadet yeri olarak tanınması çağrısı yapıldı.

İşyerlerinde yaşanan ayrımcılıklar

Raporun hazırlanmasında çeşitli din veya inanç topluluklarından ateist ve deist gruplara; ilgili sivil toplum kuruluşlarından İstanbul, Ankara, İzmir, Malatya, Elazığ, Mardin ve Diyarbakır'dan insan hakları savunucularının olduğu 50'den fazla kişiyle görüşüldü.

Rapor; ateist, deist ve agnostik kişilerin çalıştıkları işyerlerinde, aile içinde ve eğitim sisteminde, düşünce ve inanç özgürlüklerine yönelik olarak sık sık ihlallerle karşılaştığı sonucuna ulaştı.

Raporda, Türkiye'nin zorunlu askerlik hizmetine karşı vicdani ret hakkını tanımadığı vurgulanırken, Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyi'nin, Türkiye'nin askerlik hizmetine

karşı vicdani ret hakkını tanımayarak din veya inanç özgürlüğünü ihlal ettiği yönündeki tespiti de hatırlatıldı.

Askere gitmeyi reddedenlerin eğitim hakkı, çalışma ve seyahat özgürlüğü gibi olası ihlallerle karşılaşabileceği raporda altı çizilen başlıklardan oldu ve "Askerlik hizmetine karşı vicdani ret gecikmeksizin anayasal hak olarak tanınmalı" denildi.

Raporda ayrıca din görevlilerinin eğitimine ilişkin ayrımcılık yapıldığı da belirtti:

"Sünni Müslüman din görevlilerinin eğitimine tahsis edilen kamu kaynakları karşısında diğer dinlerin görevlilerinin eğitimi için hiçbir kaynak ayrılmamasının yarattığı çarpıcı eşitsizlikler henüz giderilmiş değil. Alevi cemaati, Rum Ortodoks Patrikhanesi, Ermeni Patrikhanesi ve Protestan cemaati gibi dinî topluluklar din görevlilerine Türkiye'de eğitim veremiyor."

Raporda öne çıkan bazı başlıklar

Askerlik hizmetine karşı vicdani ret gecikmeksizin anayasal hak olarak tanınmalı. Vicdani retçilere yönelik olarak yürütülen tüm ceza davaları sona erdirilmeli ve tazminat sağlanmalı.

Vicdani ret başvurularına ilişkin istatistik tutulmalı. Bu istatistikler vicdani retçilerin sayısını, verilen para cezalarını, yürütülen ceza soruşturmalarını ve vicdani retçiler hakkında verilmiş olan mahkûmiyet kararlarını içermeli ve kamuoyu ile paylaşılmalı.

Devlet yetkilileri ibadet ve uygulamada anadilin kullanımına müdahale etmekten kaçınmalı. Aksine, din veya inanç toplulukları ibadetleri sırasında geleneksel olarak kullandıkları dillerin kullanımını ve geliştirilmesi konusunda desteklenmeli.

Terör suçlarından mahkûm edilmiş kişiler kamusal dinî hizmetlerden yoksun bırakılmamalı.

Gayrimüslim cemaatlerin örgütlenme özgürlüğünü tam anlamıyla koruyacak tedbirler alınmalı.

Geçmişte haksız şekilde el konulan bütün malların dinî cemaatler ve vakıflara iadesine imkân sağlayan bir mevzuat çıkarılmalı.

Türk Ceza Kanunu'nun "dinî değerleri aşağılamayı" suç sayan 216. maddesi kaldırılmalı.

Diyanet İşleri Başkanlığı, kadınların başta camiler olmak üzere ibadet yerlerine erişiminin erkekler ile eşit koşullarda olmasını sağlamalı.

Kadınların ve LGBTİ'lerin egemen inanç dogma ve öğretilerine eleştirel yaklaştığı durumlarda, bu grupların ifade özgürlüğü ile din veya inanç özgürlüğünün desteklenmesi ve bu grupların damgalanmaması, tehdit edilmemesi ve kovuşturmayla uğramaması için devlet yetkililerinin önlemler alması gerekli. Bu kişiler hedef alındığında, yetkililer bu kişilerin korunması için tedbir almalı.

Din veya inanç toplulukları, sinagog, kilise, cami, cemevi ve Yehova Şahitlerinin ibadet salonları da dahil olmak üzere ibadet yerlerinin idaresinden sorumlu derneklerde kadınların eşit temsilini sağlamalı.

Türkiye'de Din veya İnanç Özgürlüğü İzleme Raporu'nda hangi tespitler yer aldı?